

ŠVIETIMO STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švietimo statistinių rodiklių skaičiavimo metodikoje (toliau – metodika) pateikiama informacija apie teisės aktus, reglamentuojančius švietimo statistikos rengimą, apibrėžiamos pagrindinės vartojamos sąvokos, pateikiami klasifikatoriai, aprašomi statistinių duomenų šaltiniai, statistinių duomenų apdorojimo, statistinių rodiklių skaičiavimo būdai bei statistinės informacijos pateikimas vartotojams.

2. Iki 2012 metų švietimo statistinė informacija buvo rengiama remiantis Lietuvos statistikos departamento (toliau – departamentas) atliekamų statistinių tyrimų ir administracinių duomenimis. Nuo 2013 m. departamentas statistinei informacijai apie švietimą rengti naudoja tik administracinius duomenis.

3. Tarptautinėms organizacijoms švietimo statistiniai duomenys teikiami nuo 1998 m. vadovaujantis bendra švietimo statistikos metodika, parengta Europos Sąjungos statistikos tarnybos (toliau – Eurostatas), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) ir Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (toliau – UNESCO).

II SKYRIUS TIKSLAS

4. Švietimo statistinių rodiklių skaičiavimo tikslas – parengti ir pateikti vartotojams statistinę informaciją apie švietimo įstaigų veiklą: vaikų dalyvavimą ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme, besimokančių asmenų skaičių bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose pagal amžių, lytį, mokymo programas, įgytą išsilavinimą, mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymą, asmenų, studijuojančių universitetuose ir kolegijose, skaičių pagal amžių, lytį, studijų sritis, studijų finansavimo pobūdį, įgytus kvalifikacinius laipsnius, absolventų tolesnio mokymosi tendencijas, pedagogų ir kitų mokyklos darbuotojų skaičių pagal amžių, lytį, išsilavinimą.

5. Pagrindiniai statistinės informacijos apie švietimą vartotojai yra šalies valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, verslo ir mokslo atstovai, studentai, žiniasklaida, Eurostatas, UNESCO Statistikos institutas, EBPO ir kitos tarptautinės organizacijos.

6. Tiriamasis laikotarpis – mokslo metai.

III SKYRIUS PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR PAAIŠKINIMAI

7. Vartojamos pagrindinės sąvokos ir paaiškinimai:

7.1. **Bendrasis ugdymas** – pradinis ugdymas, pagrindinis ugdymas, vidurinis ugdymas.

7.2. **Bendrojo ugdymo mokykla** – mokykla, kurios pagrindinė veikla yra ugdymas pagal formaliojo švietimo pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas.

7.3. **Formalusis švietimas** – švietimas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas švietimo programas, kurias baigus įgyjamas pradinis, pagrindinis, vidurinis arba aukštasis išsilavinimas ir (ar) kvalifikacija arba pripažįstama kompetencija, reikalinga įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti. Formalusis

švietimas apima pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą ir aukštojo mokslo studijas.

7.4. **Ikimokyklinis ugdymas** – švietimo sistemos dalis, kurios paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinis, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius. Ikimokyklinis ugdymas teikiamas vaikui nuo gimimo, iki jam pradedamas teikti priešmokyklinis arba pradinis ugdymas.

7.5. **Ikimokyklinio ugdymo mokykla** – neformaliojo švietimo mokykla, vykdanči ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas.

7.6. **Išsilavinimas** – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens tam tikro lygio branda, kompetencija, kvalifikacija.

7.7. **Kolegija** – aukštoji mokykla, kurios pagrindinė veikla yra koleginių studijų, su studijomis susijusios veiklos ir taikomųjų mokslinių tyrimų vykdymas ir eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra.

7.8. **Neformalusis švietimas** – švietimas pagal įvairias švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo, papildomos kompetencijos įgijimo programas, išskyrus formaliojo švietimo programas. Neformalusis švietimas apima: ikimokyklinį, priešmokyklinį, kitą neformalųjį vaikų (taip pat formalųjį švietimą papildantį ugdymą) ir suaugusiųjų švietimą.

7.9. **Priešmokyklinis ugdymas** – vaiko ugdymas, padedantis jam pasirengti sėkmingai mokytis pagal pradinio ugdymo programą.

7.10. **Profesinio mokymo įstaiga** – mokykla arba kita įstaiga, kurios pagrindinė veikla – profesinis mokymas pagal profesinio mokymo programas, padedantis asmeniui įgyti kvalifikaciją ar ją tobulinti arba įgyti kompetenciją, reikalingą atlikti įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai.

7.11. **Profesinis mokymas** – mokymas, vykdomas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas ir įregistruotas profesinio mokymo programas ar jų modulius. Mokomas asmuo įgyja kvalifikaciją (arba jos dalį), atitinkančią profesinį standartą, ar ją tobulina, keičia arba įgyja kompetenciją, reikalingą įstatymų reglamentuojamam darbui ar funkcijai atlikti.

7.12. **Studijos** – asmens, įgijusio ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą, mokymasis aukštojoje mokykloje pagal tam tikrą studijų programą arba, rengiant disertaciją.

7.13. **Universitetas** – aukštoji mokykla, kurios pagrindinė veikla yra universitetinių studijų, su studijomis susijusios veiklos, mokslinių tyrimų vykdymas ir eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra.

IV SKYRIUS TEISINIS PAGRINDAS

8. Teisės aktai, reglamentuojantys švietimo statistikos rengimą:

8.1. 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 452/2008 dėl švietimo ir mokymosi visą gyvenimą statistikos rengimo ir plėtotės (OL 2008 L145, p. 227).

8.2. 2013 m. rugsėjo 23 d. Komisijos Reglamentas (ES) Nr. 912/2013, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 452/2008 dėl švietimo ir mokymosi visą gyvenimą statistikos rengimo ir plėtotės nuostatos dėl švietimo ir mokymosi sistemų statistikos (OL 2013 L 252, p. 5).

8.3. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.

8.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimas Nr. 695 „Dėl statistinės informacijos apie vaikus rodiklių sąrašo patvirtinimo“.

V SKYRIUS TAIKOMI KLASIFIKATORIAI

9. Naudojami klasifikatoriai skelbiami Oficialiosios statistikos portale osp.stat.gov.lt → Klasifikatoriai:

9.1. Lietuvos Respublikos Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių klasifikatorius (LR AVGVK 2018);

9.2. Teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius (NUTS);

9.3. Lietuvos standartizuotas švietimo klasifikatorius švietimo programoms pagal lygius klasifikuoti, 2014 (LSŠPK 2014), kuris yra nacionalinė Tarptautinio standartizuoto švietimo klasifikatoriaus ISCED 2011 versija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. V-1232 „Dėl Lietuvos standartizuoto švietimo programų klasifikatoriaus švietimo programoms pagal lygius klasifikuoti tvirtinimo“;

9.4. Lietuvos švietimo klasifikatorius, 2014 (LŠK 2014), patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1267 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. kovo 31 d. įsakymo Nr. ISAK-520 „Dėl LŠK – Lietuvos švietimo klasifikatoriaus patvirtinimo“ pakeitimo“.

VI SKYRIUS TIRIAMOJI VISUMA (POPULIACIJA), ELEMENTŲ APRĖPTIS, SKAIČIUOJAMI PARAMETRAI

10. Populiacijos elementai:

10.1. Statistinio stebėjimo vienetai – švietimo įstaigos, vykdančios formaliojo ir neformaliojo (ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo) švietimo programas.

10.2. Apimamos visų nuosavybės formų ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos, aukštosios mokyklos ir mokslinių tyrimų institutai, turintys teisę vykdyti doktorantūros studijas.

11. Švietimo statistinė informacija rengiama apie visas apskričių ir savivaldybių švietimo įstaigas. Gauta statistinė informacija skelbiama šalies, regionų, apskričių ir savivaldybių lygmeniu.

12. Skaičiuojami rodikliai:

12.1. įstaigų skaičius pagal mokyklų tipus;

12.2. ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų skaičius pagal amžių, lytį, ugdymo kalbas;

12.3. bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose besimokančių asmenų skaičius pagal amžių, lytį, mokymo programas, įgyjamą išsilavinimą;

12.4. aukštosiose mokyklose studijuojančių asmenų skaičius pagal amžių, lytį, studijų pakopas, studijų sritis, studijų finansavimo pobūdį, įgytus kvalifikacinius laipsnius;

12.5. pedagogų ir kitų mokyklos darbuotojų skaičius pagal amžių, lytį, išsilavinimą.

VII SKYRIUS TAIKOMI METODAI

13. Skaičiavimams naudojami administraciniai duomenys. Statistinė informacija rengiama naudojant klasifikavimo, sumavimo ir grupavimo metodus.

VIII SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ ŠALTINIAI, DUOMENŲ SURINKIMAS IR APDOROJIMAS

14. Švietimo statistinė informacija rengiama naudojant administracinius duomenis, kuriuos kartą per metus el. paštu pateikia Nacionalinė švietimo agentūra.

15. Nacionalinė švietimo agentūra statistiniams duomenims parengti naudoja Mokinių registro, Studentų registro, Pedagogų registro ir Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenis.

IX SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

16. Švietimo statistinės informacijos kokybei užtikrinti, atliekama statistinių duomenų analizė. Švietimo statistiniai duomenys lyginami su ankstesnių metų statistiniais duomenimis. Tikrinamas statistinių rodiklių tarpusavio suderinamumas, analizuojami statistinių rodiklių ryšiai,

analizuojamos kitimo tendencijos. Esant nukrypimams, aiškinamasi, kokios jų priežastys. Apie neatitikimus informuojamas administracinių duomenų tvarkytojas, statistiniai duomenys tikslinami švietimo įstaigos lygmeniu.

17. Paskelbus metinę statistinę informaciją Oficialiosios statistikos portale, atnaujinamas metainformacijos aprašas, kuriame pateikiama informacija apie statistinių rodiklių kokybę pagal šias charakteristikas: reikalingumą, patikimumą, savalaikiškumą ir punktualumą, palyginamumą ir suderinamumą.

X SKYRIUS STATISTINIŲ DUOMENŲ IR STATISTINĖS INFORMACIJOS KONFIDENCIALUMO UŽTIKRINIMAS

18. Statistinių duomenų konfidencialumas užtikrinamas 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL 2009 L 87, p. 164), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/759 (OL 2015 L 123, p. 90).

19. Statistinių duomenų ir statistinės informacijos konfidencialumo užtikrinimo tvarką nustato Integruotos statistikos informacinės sistemos duomenų saugos nuostatai ir Integruotos statistikos informacinės sistemos saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2015 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. DĮ-42 „Dėl Integruotos statistikos informacinės sistemos saugos politiką įgyvendinančių dokumentų patvirtinimo ir statistikos informacinės sistemos veiklos atkūrimo darbo grupės sudarymo“ (nauja redakcija patvirtinta Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 8 d. įsakymu Nr. DĮ-180).

20. Statistinė informacija skelbiama taip, kad būtų apsaugota nuo tiesioginės ir netiesioginės statistinio vieneto duomenų atskleidimo galimybės.

XI SKYRIUS STATISTINIŲ RODIKLIŲ SKAIČIAVIMO FORMULĖS IR KITI TEORINIAI PAAIŠKINIMAI

21. Skaičiuojami rodikliai:

21.1. Mokymosi aprėpties lygis pagal švietimo lygmenis. Mokymosi aprėpties lygis – tai tam tikro amžiaus mokinių ar studentų skaičiaus ir to paties amžiaus gyventojų skaičiaus santykis, išreikštas procentais. Rodiklis rodo tam tikros amžiaus grupės mokinių ar studentų dalyvavimą atitinkamame švietimo lygmenyje. Kiekvienam švietimo lygmeniui skaičiuojami du aprėpties rodikliai:

21.1.1. Mokymosi bruto aprėpties lygis – rodiklis, išreiškiamas tam tikro švietimo lygmens besimokančių asmenų ir ši švietimo lygmenį atitinkančio tipinio amžiaus gyventojų santykiu. Pvz., pradinio mokymosi bruto aprėpties lygis yra visų mokinių, besimokančių pagal pradinio ugdymo programą, ir visų 7–10 metų amžiaus gyventojų santykis, išreikštas procentais.

21.1.2. Mokymosi neto aprėpties lygis – rodiklis, rodantis, kokia tam tikrą švietimo lygmenį atitinkančio tipinio amžiaus gyventojų dalis mokosi ar studijuoja tame lygmenyje. Pvz., pradinio mokymosi neto aprėpties lygis yra 7–10 metų amžiaus vaikų, besimokančių pagal pradinio ugdymo programą, ir visų 7–10 metų amžiaus gyventojų santykis, išreikštas procentais.

21.2. Vidutinė tikėtina mokymosi trukmė. Vidutinė tikėtina mokymosi trukmė parodo, kiek iš viso metų mokytųsi tam tikro amžiaus asmuo formaliojo švietimo sistemoje, jei nesikeistų esamas mokymosi aprėpties lygis.

Rodiklio skaičiavimas: vidutinė tikėtina mokymosi trukmė (TMT) yra lygi *i-tojo* amžiaus besimokančiųjų ir atitinkamo amžiaus gyventojų skaičiaus santykių sumai.

$$TMT = \sum_{i=a}^n \frac{M_i}{G_i}$$

kur:

a – besimokančių asmenų amžiaus apatinė riba;

n – besimokančių asmenų amžiaus viršutinė riba;

M_i – i -tojo amžiaus besimokančių asmenų skaičius ($i = a, a+1, \dots, n$) ataskaitiniais metais;

G_i – i -tojo amžiaus gyventojų skaičius ataskaitiniais metais.

22. Rengiant palyginamą su kitomis Europos ir pasaulio šalimis statistinę informaciją, taikomas Tarptautinis standartizuotas švietimo klasifikatorius (ISCED 2011) ir tarptautinių organizacijų UNESCO, EBPO ir Eurostato bendrai parengta standartizuota metodika.

XII SKYRIUS NAUDOJAMOS KOMPIUTERIŲ PROGRAMOS

23. Statistiniai rodikliai skaičiuojami *Microsoft Office Excel* programa.

XIII SKYRIUS STATISTINĖS INFORMACIJOS SKLAIDA

24. Statistinė informacija skelbiama pagal Lietuvos statistikos departamento generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintą Oficialiosios statistikos portalo kalendorių (osp.stat.gov.lt → [Kalendorius](#)) po 4–5 mėn. ataskaitiniams metams pasibaigus ir teikiama pagal individualias vartotojų užklausas.

25. Statistinė informacija kasmet teikiama Eurostatui pagal Europos Komisijos reglamente nustatytus parametrus. Statistinė informacija skelbiama [Eurostato duomenų bazėje](#), [UNESCO UIS](#), [EBPO](#) duomenų bazėse, taip pat šių organizacijų statistikos leidiniuose.

XIV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančių redakcijų nuostatos.

Parengė
Socialinės apsaugos, sveikatos, švietimo ir kultūros statistikos skyrius